 Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

ASKUSH TE MOS MBETET PAS

BUXHETIMI PER TREGUESIT E SDG 11

Janar, 2021

**Leave
No One
Behind**

United Nations House

Skenderbej Street, Gurten Building, 2nd floor, Tirana, Albania
Tel.: +355 (4) 2250 205, 2250 224, 2250 234

Ky raport është porositur nga Programi i Kombeve të Bashkuara për Zhvillim (UNDP), në Shqipëri në kuadër të Programit të Përbashkët të OKB 'Askush të mos mbetet pas' i cili mbështetet nga Agjencia Zvicerane për Zhvillim dhe Bashkëpunim (SDC).

Opinionet dhe pikëpamjet e shprehura në këtë raport nuk pasqyrojnë domosdoshmërisht ato të Programit të Kombeve të Bashkuara për Zhvillim (UNDP) apo Agjencisë Zvicerane për Zhvillim dhe Bashkëpunim (SDC)

Përgatitur nga:

Illir Ciko MBA/MPA

Përmbajtja

1. Hyrje	3
2. Përkufizimi i OZHQ 11.1.1	4
3. Kuadri ligjor	9
4. Disponueshmëria e të dhënave për treguesin OZHQ 11.1.1 në Shqipëri	10
5. Matja e Treguesit OZHQ 11.1.1 në nivel global dhe rajonal	16
6. Konkluzione dhe rekomandime	17

1. Hyrje

Shqipëria është plotësisht e angazhuar për zbatimin e Agjendës 2030. Parlamenti shqiptar ka miratuar njëzëri një rezolutë që konfirmon angazhimin e vendit për Agjendën 2030 pasi ajo luan një rol të rëndësishëm në monitorimin e arritjeve të SDG-ve. Gjithashtu janë krijuar mekanizmat e nevojshëm

institucionalë për zbatimin e Objektivave të Zhvillimit të Qëndrueshëm (OZHQ) në Strategjinë Kombëtare për Zhvillim dhe Integritet, si dhe në strategjitë sektoriale, politikave dhe legjislativën. Ligji Nr. 22 "Për Strehimin Social" u miratua nga Parlamenti i Shqipërisë në 3 maj 2018. Ligji përpiqet të përmbushë detyrimet e harmonizimit të legjislativës kombëtare dhe ndërkombëtare në lidhje me të drejtën për strehim të përshtatshëm i cili në të drejtën ndërkombëtare është mishëruar në disa instrumente ligjore. Aktualisht, zhvillimi i akteve nënligjore dhe legjislativës tjetër sekondar është i rëndësishëm për të siguruar zbatimin e qartë dhe efektiv të procedurave dhe çështjeve të mbështetura ligjërisht të vendosura nga vetë ligji. Në veçanti, ligji prezanton koncepte të reja dhe parimet e politikës së strehimit, jep përkufizime, të tilla si "strehim të përbalueshëm", dhe "standarde adekuate të strehimit", "përshtatshmëri kulturore" dhe "siguri në zotërim", që janë në të njëjtën kohë elementet që përcaktojnë të drejtën për strehim adekuat dhe kriteret për përcaktimin e treguesve të OZHQ 11.1 për "lagje të varfra", "vendbanime joformale" dhe "strehim joadekuat". Prandaj, përcaktimi i një metode për lidhjen e parimeve të politikës së strehimit me treguesin SDG 11.1 dhe buxhetimin, monitorimin dhe raportimin e tyre, do të kontribuojë në materializimin e parimeve dhe zbatimin e tyre. Sidoqoftë, ligji nuk siguron ndonjë përkufizim të "lagjeve të varfra" që e bën të vështirë matjen dhe raportimin e progresit drejt OZHQ 11 - treguesi 11.1.1 "Përqindja e popullsisë urbane që jeton në lagje të varfra, vendbanime joformale ose strehim të papërshtatshëm".

Ky raport përpiqet të përcaktojë vlerat e synuara të OZHQ 11 - treguesi 11.1.1, dhe përfshirjen e tij në buxhetimin afatmesëm (PBA). Ai vlerëson metodologjinë e mbledhjes së indikatorëve për objektivin OZHQ 11.1 dhe rekomandon përmirësimin e metodologjisë për mbledhjen e treguesve. Ai gjithashtu rekomandon lidhjen midis treguesve të OZHQ 11 dhe deklaratave të politikave, përcakton objektivat e ndërmjetme dhe buxhetimin për arritjet e tyre

2. Përkufizimi i OZHQ 11.1.1

Treguesi i OZHQ 11.1.1 "Përqindja e popullsisë urbane që jeton në lagje të varfra, vendbanime joformale ose banesa të papërshtatshme" (Fasha I) është përdorur në të kaluarën si pjesë e OZHM-ve dhe për shkak të rëndësisë së tij, veçanërisht në vendet në zhvillim, ishte integruar në vijim midis indikatorëve të tjerë kuadrit të OZHQ-ve si një faktor për arritjen e Objektit të OZHQ 11.1 "Sigurimi, deri në vitin 2030, i aksesit për të gjithë në strehim të përshtatshëm, të sigurt dhe të përbalueshëm, shërbime themelore, dhe përmirësim i lagjeve të varfëra".

Objektivi OZHQ 11.1 merr në konsideratë dimensionin e mundësive të strehimit. Sidoqoftë, treguesi i OZHQ 11.1.1, të paktën në formatin e miratuar deri më sot, ka një lidhje indirekte (të futur në komponentin e papërshtatshëm të strehimit) me këtë dimension. Për më tepër, asnjë tregues tjetër OZHQ-je aktualisht nuk është propozuar për monitorimin e progresit të bërë deri në vitin 2030 në aspektin e përbalueshmërisë së Objektit 11.1. Prandaj, edhe nëse vendet si Shqipëria do të përdornin në mënyrë rigorozë të njëjtën metodologji të miratuar aktualisht nga OKB (UN-Habitat) për mbledhjen e të dhënave të Treguesit të OZHQ 11.1.1, do të ishte e pamjaftueshme për të matur dimensionin e përbalueshmërisë së strehimit (i cili është gjithashtu nga afër lidhur me strehimin social).

Përkufizimi i treguesit 11.1.1 "Përqindja e popullsisë urbane që jeton në lagje të varfra, vendbanime joformale ose banesa të papërshtatshme" bazohet në faktin që pabarazitë hapësinore kontribuojnë në

ndarjen e grupeve të veçanta të popullsisë, të cilat rezonojnë varfërisë, si dhe kushteve joadekuate të jetës. Për më tepër, urbanizimi i shpejtë, nëse nuk menaxhohet mirë, çon në vendbanime më informale dhe varfëri. Një qytet i begatë dhe gjithëpërfshirës është në gjendje të zvogëlojë pabarazitë hapësinore, dhe për të përmirësuar politikat publike është e nevojshme të identifikohen dhe të numërohen lagjet e varfra në çdo zonë të veçantë. Prandaj, përcaktimi i duhur i lagjeve të varfëra (dhe në mënyrë të ngjashme, vendbanimet joformale dhe strehimi i papërshtatshëm) është veçanërisht i rëndësishëm në mënyrë që të sigurohet që treguesi i OZHQ 11.1.1 të masë të njëjtin përparim në çdo vend në të gjithë globin.

2.1 Lagjet e varfëra/ 'shtëpi në gjendje të mjerueshme'

Përkufizimi i rënë dakord klasifikon një 'familje në lagje të varfër' si një në të cilën banorët vuajnë nga një ose më shumë "privime të familjeve" të mëposhtme, bazuar në përkufizimet e Kombeve të Bashkuara (2007):

- **aksesi në ujë të përmirësuar** - Një familje konsiderohet të ketë akses ujë të pijshëm të përmirësuar nëse ka sasi të mjaftueshme uji për përdorim familjar. Një sasi e mjaftueshme është disponueshmëria e të paktën 20 litrave / person / ditë. Kriteret e mëposhtme përdoren për të përcaktuar aksesin në ujë të përmirësuar:
 - a. Lidhja me tubacion në shtëpi ose truallin e tokës
 - b. Gropë pusi
 - c. Çesëm publike që i shërben jo më shumë se 5 familjeve
 - d. Pus të mbrojtur
 - e. Burim uji të mbrojtur
 - f. Grumbullim të ujit të shiut
 - g. Ujë shisheje
- **aksesi në një sistem të përmirësuar të kanalizimeve higjieno-sanitare.** Një familje konsiderohet të ketë akses në kanalizime sanitare të përmirësuara sipas kriterëve të mëposhtme:
 - a. Lidhje të drejtë me kanalizimin publik
 - b. Lidhje të drejtë me rezervuarin septik
 - c. Tualet me sistem shpëlarës me ujë
 - d. WC me sistem ventilimi të përmirësuar
 - e. WC me rrasë/pllakë
- **hapësirë e mjaftueshme për të jetuar** (jo e mbipopulluar) - Një njësi banimi konsiderohet të sigurojë një hapësirë të mjaftueshme banimi për anëtarët e familjes nëse ka më pak se katër persona për dhomë të banueshme. Janë propozuar tregues shtesë të mbipopullimit: tregues të nivelit të hapësirës, siç është hapësira mesatare e banimit për person, ose numri i familjeve për hapësirë; tregues të nivelit të njësisë së banimit të tilla si numri i personave për shtrat ose numri i fëmijëve nën pesë për dhomë, mund të jenë gjithashtu të vlefshëm..
- **strehim i qëndrueshëm** - Një shtëpi konsiderohet si 'e qëndrueshme' nëse është e ndërtuar në një vend jo të rrezikshëm dhe ka një strukturë mjaftueshëm të qëndrueshme dhe adekuate për të mbrojtur banorët e saj nga kushteve klimatike ekstreme. Kriteret e mëposhtme përdoren për të përcaktuar cilësinë strukturore / qëndrueshmërinë e banesave:
 - a. Qëndrueshmëria e strukturës
 - b. Materiali i përhershëm i ndërtimit për muret, çatinë dhe dyshemenë

- c. Pajtuueshmëria e kodeve të ndërtimit
 - d. Banesa nuk është në gjendje të shkatërruar
 - e. Banesa nuk ka nevojë për riparime të mëdha
 - f. Banesa nuk është e vendosur në një shpat të pjerrët
 - g. Banesa nuk është e vendosur në ose pranë mbetjeve toksike
 - h. Vendndodhja e shtëpisë (e rrezikshme)
 - i. Banesa nuk është e vendosur në një fushë përmytëse
 - j. Banesa nuk është e vendosur në një rrugëkalim të rrezikshëm (hekurudha, autostrada, aeroporti, linjat e energjisë).
- **siguria e zotërimit** - e drejta e të gjithë individëve dhe grupeve për një mbrojtje efektive nga shteti kundër dëbimeve arbitrare të paligjshme. Zotërimi i sigurt mund të bëhet i qartë përmes mekanizmave zyrtarë ose joformalë në ligjin e kodifikuar dhe në të drejtën zakonore. Kriteret e mëposhtme përdoren për të përcaktuar sigurinë e zotërimit:
 - k. Dëshmi të dokumentacionit që mund të përdoret si provë e statusit të sigurt të zotërimit
 - i. Mbrojtje de facto ose të mirvkuptuar nga dëbimet e detyruara

2.1 Vendbanimet informale

Megjithëse vendbanimet joformale shpesh referohen ndryshe si lagje të varfëra, ato përcaktohen nga tre kritere kryesore, të diskutuara më lart në përkufizimin e lagjeve të varfëra. Këto janë:

1. Banorët nuk kanë siguri të zotërimit të tokës ose banesave ku ata banojnë, me modalitete që variojnë nga zaptimi i paligjshëm deri në banesa informale me qira,
2. Lagjeve zakonisht u mungojnë, ose u janë prerë shërbimet bazë publike dhe infrastruktura e qytetit, dhe
3. Strehimi mund të mos përputhet me rregulloret aktuale të planifikimit dhe ndërtimit, shpesh ndodhet në zona të rrezikshme gjeografike dhe mjedisore dhe mund të ketë mungesë të lejes bashkiake.

Vendbanimet joformale mund të zaptohen nga banorë urbanë të gjithë niveleve të të ardhurave, të pasur dhe të varfër.

2.1 Strehimi joadekuat

Neni 25 i Deklaratës Universale të të Drejtave të Njeriut përfshin strehimin si një nga përbërësit e së drejtës për standarde të përshtatshme jetese për të gjithë. Komentet e përgjithshme të Komitetit të Kombeve të Bashkuara për të Drejtat Ekonomike, Sociale dhe Kulturore Nr. 4 (1991) mbi të drejtën për strehim adekuat dhe Nr. 7 (1997) mbi dëbimet e detyruara kanë nënvizuar se e drejta për strehim adekuat duhet parë si e drejtë për të jetuar diku në siguri, paqe dhe dinjitet. Që strehimi të jetë i përshtatshëm, ai duhet të sigurojë më shumë se katër mure dhe një çati, dhe së paku, të plotësojë kriteret e mëposhtme:

- Siguria ligjore e zotërimit, e cila garanton mbrojtje ligjore kundër dëbimeve me forcë, ngacmimeve dhe kërcënimeve të tjera;
- Disponueshmëria e shërbimeve, materialeve, pajisjeve dhe infrastrukturës, duke përfshirë ujë të pijshëm të sigurt, kanalizime adekuate, energji për gatim, ngrohje, ndriçim, ruajtje të ushqimit ose hedhjen e mbeturinave;
- Përballueshmëria, pasi strehimi nuk është i përshtatshëm nëse kostoja e tij kërcënon ose rrezikon gëzimin nga banorët të të drejtave të tjera të njeriut;
- Banueshmëria, pasi strehimi nuk është i përshtatshëm nëse nuk garanton siguri fizike ose siguron hapësirë të përshtatshme, si dhe mbrojtje ndaj të ftohtit, lagështisë, nxehtësisë, shiut, erës, kërcënimeve të tjera për shëndetin dhe rreziqeve strukturore;
- Mundësia e aksesit, pasi strehimi nuk është i përshtatshëm nëse nuk merren parasysh nevojat specifike të grupeve të pafavorizuara dhe të marginalizuara (të tilla si të varfërit, njerëzit që përballen me diskriminim; personat me aftësi të kufizuara, viktimat e katastrofave natyrore);
- Vendndodhja, pasi strehimi nuk është i përshtatshëm nëse është i shkëputur nga mundësitë e punësimit, shërbimet e kujdesit shëndetësor, shkollat, qendrat e kujdesit për fëmijët dhe objektet e tjera sociale, ose nëse ndodhet në vende të rrezikshme ose të ndotura ose në afërsi të burimeve të ndotjes; dhe
- Përshtatshmëria kulturore, pasi strehimi nuk është i përshtatshëm nëse nuk respekton dhe merr parasysh shprehjen e identitetit kulturor dhe mënyrat e jetës.

Për të hartuar një tregues të përbërë, Treguesi **OZHQ 11.1.1 grupon përkufizimin e lagjeve të varfëra dhe vendbanimeve joformale dhe shton elementin e përballueshmërisë nga përkufizimi i strehimit adekuat**, si më poshtë. Pavarësisht këtij përkufizimi (të reduktuar), siç do të vërehet në këtë raport, në shumë raste, Treguesi OZHQ 11.1.1 lidhet thjesht me formatin edhe më të reduktuar të “Përqindja e popullsisë urbane që jeton në lagje të varfra”.

Lagjet e varfëra / Vendbanimet joformale	PËRKUFIZIMI: Familjet ku banorët vuajnë një ose më shumë nga "privimet të familjeve" të mëposhtme: 1) Mungesa e aksesit në burimin e përmirësuar të ujit, 2) Mungesa e aksesit në sistemin e përmirësuar higjeno-sanitar, 3) Mungesa e hapsirës së mjaftueshme të banimit, 4) Mungesa e qëndrueshmërisë së strehimit dhe, 5) Mungesa e sigurisë së qëndrimit).	MATJA: <i>Siguria e Zotërimit:</i> • Përqindja e familjeve me akt zyrtar të pronësisë si për tokën ashtu edhe për vendbanimin. • Përqindja e familjeve me dokumente zyrtare pronësie të njëjës ose tokës ose vendbanimit. • Përqindja e familjeve me marrëveshje ose ndonjë dokument si provë e një marrëveshjeje për zotërimin e pronës. <i>Ujë i mjaftueshëm:</i> Një vendbanim ka një furnizim joadekuat me ujë të pijshëm nëse më pak se 50% e familjeve kanë një furnizim të përmirësuar të ujit: • lidhja me tubacionin në shtëpi; • akses në çesmë publike;

	• mbledhja e ujit të shiut; me të paktën 20 litra / person / ditë në dispozicion brenda një distance të pranueshme grumbullimi. <i>Aksesi në kanalizimet higjeno-sanitare:</i> Një vendbanim ka kanalizime joadekuate nëse më pak se 50% e familjeve kanë akses në kanalizime higjeno-sanitare të përmirësuara: • kanalizim publik; • rezervuari septik; • WC me sistem shpëlarës me ujë; • WC me ventilim të përmirësuar. Sistemi i depozitimit të fekaleve konsiderohet i përshtatshëm nëse është privat ose ndahet nga maksimumi dy familje. <i>Cilësia strukturore e Strehimit dhe Vendndodhja:</i> Përqindja e familjeve që jetojnë në ose pranë një vendi të rrezikshëm. Duhet të merren parasysh vendodhjet e mëposhtme: • strehimi në zonat e rrezikshme gjeologjikisht (rrëshqitja e tokës / tërmeti dhe zonat e përmytjes); • strehimi në ose nën malet e plehrave; • strehimi përreth zonave të ndotjes së lartë industriale; • strehimi përreth zonave të tjera të pambrojtura me rrezik të lartë (p.sh. hekurudhat, aeroportet, linjat e transmetimit të energjisë). <i>Cilësia strukturore e strehimit dhe qëndrueshmëria e strukturës:</i> Përqindja e familjeve që jetojnë në struktura të përkohshme dhe / ose të shkatërruara. Faktorët e mëposhtëm duhet të merren parasysh kur një njësi strehimi vendoset në këto kategori: • cilësia e ndërtimit (p.sh. materialet e përdorura për mur, dysheme dhe çati); • pajtueshmëria me kodet lokale të ndërtimit, standardet dhe aktet nënligjore. <i>Hapësirë e mjaftueshme banimi / Mbipopullimi:</i> • Përqindja e familjeve me më shumë se dy persona për dhomë.

Strehim i papërshtatshëm	PËRKUFIZIMI: Propozuar për të plotësuar lagjet e varfëra / vendbanimet informale që matin përballueshmërinë e strehimit në nivelin global.	MATJA: Përballueshmëria: • Përqindja e familjeve me shpenzimet mujore neto për strehim tejkalon 30% të të ardhurave totale mujore të familjes.

Sa më sipër, treguesi OZHQ 11.1.1 "Përqindja e popullsisë urbane që jeton në lagje të varfra, vendbanime joformale ose banesa joadekuate", mat: (i) përqindjen e popullsisë urbane që jeton në lagje të varfëra dhe / ose vendbanime joformale; dhe (ii) përqindjen e popullsisë urbane që jeton në strehim të papërshtatshëm siç matet nga përballueshmëria e strehimit. Sidoqoftë, në shumë raste, ky tregues i referohet vetëm formatit të reduktuar të "Përqindja e popullsisë urbane që jeton në lagje të varfra" edhe pse ky format përfaqëson vetëm pjesërisht përkufizimin e treguesit. Për më tepër, ka edhe shumë sfida në shqyrtimin e këtij treguesi, siç janë përmbledhur më poshtë:

- Vështirësitë për të rënë dakord mbi disa përkufizime dhe karakteristika kur i referohemi kushteve të përqësuar të strehimit, shpesh për shkak të konsideratave politike ose ekonomike.
- Mungesa e mjeteve të përshtatshme në nivelin kombëtar dhe në nivel qyteti për të matur të gjithë përbërësit e kërkuar nga Treguesi 11.1.1, ndonjëherë duke rezultuar në nënvlerësim të njësive të banimit të rënuara.
- Lidhja e ndërlikuar midis sigurisë së qëndrimit, tokës dhe pronës e bën një aspekt të vështirë, por jetik, për t'u përfshirë në sondazhe të ndryshme, dhe kështu, për tu matur dhe monitoruar.
- Treguesi 11.1.1 nuk kap të pastrehët.

3. Kuadri ligjor

Parlamenti shqiptar miratoi Ligjin Nr.22 / 2018 "Për Strehimin Social", i krijuar për të mbështetur programet e strehimit social në Shqipëri. Ligji u hartua me ndihmën e UNDP-së si pjesë e kontributit të saj për avancimin e agjendës së përfshirjes sociale në vend. Ligji synon krijimin e mundësive për strehim të përshtatshëm dhe të përballueshëm për një jetë të sigurt, dinjitoze dhe të qetë, duke u mbështetur në aftësinë paguese të individëve dhe familjeve që kanë nevojë për strehim dhe që kanë nevojë për ndihmë shtetërore. Ai synon të ofrojë një qasje të përshtatur për nevojat e personave me aftësi të kufizuara, të moshuarve, fëmijëve dhe grupeve të tjera, duke zvogëluar përpjekjet e këtyre grupeve për të përmbushur nevojat e tyre specifike të strehimit.

Programet e strehimit social të parashikuara në ligj përfshijnë: 1) programin i Banesave Sociale me Qira, (BSQ); 2) programi për përmirësimin e kushteve të banesave ekzistuese ose ndërtimin e shtëpive të reja; 3) programi i Strehimit të Përballueshëm (Banesat me Kosto të Ulët); 4) programi për Zhvillimin e Zonës për qëllime të Strehimit; 5) programi i Strehimit të Përkohshëm (akomodimi); 6) programi i Strehimit të Specializuar. Përveç programeve ekzistuese si BSQ dhe BKU, ky ligj solli disa risi përfshirë krijimin e një

fondi publik për strehimin social, prezantimin e kuptimit, rolit dhe statusit të pronarit shoqëror, sigurimin e një sistemi kriteresh të bazuara në pikat e vlerësimit të përshtatshmërisë së aplikantëve, programin e Strehimit të Përkohshëm, programin e Strehimit të Specializuar dhe detyrime të tjera specifike që ligji u imponon qeverive lokale dhe kontributeve të sektorit privat në lidhje me strehimin social.

Ndërsa ligji në pjesën e tij të parë shtjellon me hollësi çështjet që lidhen me përbalueshmërinë e strehimit (neni 3), strehimin adekuat (neni 4) ose sigurinë e qëndrimit (neni 5), ligji nuk ofron referencë ose përkufizim për lagjet e varfëra, të cilat do të mbështesnin zhvillimin e legjislacionit sekondar në përputhje me përkufizimet e OZHQ dhe do të mundësonte monitorimin e treguesit përkatës nën OZHQ 11. Për më tepër, nuk ekziston ndonjë përkufizim i duhur për termin 'lagje e varfër' në gjuhën shqipe, duke e bërë atë një sfidë shtesë për zbatimin e objektivave të OZHQ 11.

Për të kapërcyer këtë problem, rekomandohet që në rishikimet e ardhshme të Ligjit për Strehimin Social të prezantohet koncepti i 'lagjeve të varfëra', i cili përdoret gjerësisht në shumicën e vendeve të botës, përfshirë ekonominë e përparuar. Bazuar në konsultimet me ekspertë dhe përkthyes profesionistë 'shtëpi në gjendje të mjerueshme' është propozuar si përkufizimi më i përshtatshëm në shqip për termin 'lagjet e varfëra'. Përkufizimi ligjor i lagjeve të varfëra në ligj duhet të ndjekë udhëzimet e përkthuesit në pjesën e parë të këtij raporti, në përputhje me kërkesat e treguesit të OZHQ 11.1.1.

4. Disponueshmëria e të dhënave për treguesin OZHQ 11.1.1 në Shqipëri

Në kohën e përgatitjes në 2017, Raporti Bazë i Shqipërisë mbi Objektivat e Zhvillimit të Qëndrueshëm raportonte se treguesi 11.1.1 nuk monitorohet në Shqipëri. Mungesa e përcaktimit të lagjeve të varfëra në kuadrin ligjor shqiptar, rëndësia e lagjeve të varfra në kontekstin shqiptar dhe mungesa e disponueshmërisë së të dhënave sipas përcaktimit të treguesit global SDG 11.1.1, ishin ndër arsytet për të raportuar që ky tregues nuk ishte ndjekur në Shqipëri.

Një punë vijuese e Raportit Bazë, që synon krijimin e pasaportave të treguesve për treguesit OZHQ-ve në Shqipëri (2019), bazuar në diskutimet me ekspertët nga Ministria e Financave dhe Ekonomisë dhe INSTAT, raporton që Anketa e Buxhetit të Familjeve të kryera çdo vit bazë nga INSTAT, siguron një vlerë prej 24% për treguesin global OZHQ 11.1.1 (lagjet e varfëra / vendbanimet informale). Sidoqoftë, raporti vëren se: "... treguesi i raportuar nga ABF duket se mat gabimisht treguesin global OZHQ 11.1.1. Përkufizimi i 'lagjeve të varfra' në standardet kombëtare nuk është i njëjtë me standardet globale dhe kërkohet punë e mëtejshme për të harmonizuar treguesin kombëtar me metodologjinë për treguesin 11.1.1".

Figura 1: SDG indicators 11.1.1 passport in Albania

Emertimi i Indikatorit	SDG indicator	11.1.1 Proportion of urban population living in slums, informal settlements or inadequate housing	
Lloji i indikatorit	Nivel i Larte/ Impakti / Rezultati /	Nivel i Larte (OZHQ)	
Nr...Date..., Emertimi i Dokumentit	Dokumenti strategjik ku eshte krijuar indikatori	SDG Global Indicators Framework https://unstats.un.org/sdgs/indicators/indicators-list/	
Lidhja me SKZHI (Nr i Shtyllës)	1. GJASHTË PRIORITETET E QEVERISË 2. ANETARËSIMI NË BE 3. QEVERISJA E MIRË, DEMOKRACIA DHE SHTETI I SË DREJTËS 4. RRIJTJA PËRMES STABILITETIT MAKRO-EKONOMIK DHE FISKAL 5. RRIJTJA EKONOMIKE PËRMES RRIJTJES SË KONKURRUESHMËRISË DHE NOVACIONIT 6. INVESTIMI NË KAPITAL NJERËZOR DHE KOHEZION SOCIAL 7. RRIJTJA PËRMES PËRDORIMIT TË QËNDRUESHËM TË BURIMEVE DHE ZHVILLIMIT TË TERRITORIT		6. INVESTIMI NË KAPITAL NJERËZOR DHE KOHEZION SOCIAL
Qëllimi/Objektivi Strategjik ne SKZHI	Emertimi sic eshte ne SKZHI.	-	
Qëllimi i politikës korresponduese	1. Kur ka Strategji vendoset titulli sic eshte tek Dokumenti excel "Mapping NSDI_MTBP for IPSIS", Kolona 17 2. Kur nuk ka Strategji vendoset titulli sic eshte ne SKZHI te dokumenti "Mapping NSDI_MTBP for IPSIS", Kolona 7		
Objektivi Specifik me te cilin lidhet indikatori/treguesi	Kjo shtylle plotësohet ne rast se bëhet fjale per tregues performance per cdo objektiv specifik brenda nje politike. "Mapping NSDI_MTBP for IPSIS", Kolona 24		
Perkatesia e Indikatorit	Kuader Politikash/Sektor/Akt Ligjor/Akt Nenligjor/Punesim/Prone/Mase zbatuese/etj		
Lidhja me Acquis Communautaire	(e rendesishme per monitorim te PKIE dhe prioriteteve te qeverise); (ii) nese rezultati eshte i lidhur me EU acquis (CELEX, Emertim);	Chapter 19	
Burimi i të dhënave për monitorimin e treguesit të performancës	HBS		
Institucionet përgjegjëse për grumbullimin e të dhënave.	INSTAT Institucionet Pjesëmarrëse	INSTAT MFE	INSTAT MIE
Përshkrimi i Metodologjisë	Pershkruani metodologjine e matjes se indikatorit		As per the 2030 Agenda, to guide the development of the appropriate policies and programmes for ensuring access for all to adequate housing and the upgrading of slums, it is necessary to identify and quantify the proportion of the population that live in slums, informal settlements and those living in inadequate housing. All the three aspects of the indicator are reported by the HBS in Albania
Frekuenca e Matjes	Frekuenca për vlerën e synuar sipas strategjise Frekuenca e matjes për vlerën aktuale		Vjetor
Natyrë e Indikatorit/treguesit: Kumulativ/Rrites	Rrites/Incremental – Treguesit e natyrës rrites kanë për qëllim të raportohen për secilën periudhë raportuese vetëm me vlerën e progresit të arritur gjatë periudhës raportuese aktuale Një shembull i një treguesi në rritje mund të jetë një projekt për kryerjen e disa ngjarjeve të trajnimit dhe treguesi është "numri i trajnimeve të kryera". Për treguesin e përmendur, është më i përshtatshëm të raportohet vlera e progresit të bërë vetëm në periudhën raportuese aktuale. Kumulativ/Cumulative – Për disa tregues, është më e përshtatshme të raportohet vlera e përgjithshme e treguesit për cdo periudhë raportimi në vend të asaj se si vlera ka ndryshuar që nga periudha e fundit e raportimit. Si shembull mund të jetë një projekt rruge nga pika A në pikën B. Treguesi është "Sa % e punës është përfunduar" dhe është caktuar të raportojë të dhënat në baza tremujore. Për ekspertin që duhet të raportojë një vlerë në tregues çdo tremujor, është më e lehtë të raportohet vlera e datës së fundit dhe jo progresi i bërë nga treguesi në çdo tremujor. "	(Zvogelues)	
Input Direkt ose i Përbërë	Vlerat e treguesve "Te Perbere" perlogariten automatikisht bazuar ne tregues te tjere. Treguesit me input "Direkt" jane ato per te cilet futen manualisht te dhenat nga perdoruesi i sistemit.	Direkt	
Formula e llogaritjes	Kjo është vetem për treguesit e përbere. Jepet formula se si duhet llogaritur vlera e këtyre treguesve.		
Ndarja e të dhënave (per treguesit e perbere)	Niveli i pare Niveli i dyte Niveli i Trete	P.sh Ndarja e Indikatorit sipas moshes (≤18 vjec; ≥18 vjec) Ndarja sipas gjinise (F/M)	
Theksoni drejtimin e ndryshimit / trendit (tendencies) të ecurisë	Vlerat e disponueshme janë Rrites ose Zbritese. Kjo fushe tregon nëse rritja ose ulja e vlerës së treguesit do të konsiderohet një ndryshim pozitiv. Kjo fushe do të përdoret në seksionin e analizave për të llogaritur % korrekte te performancës. Një shembull i treguesit zbritese mund të jetë numri i aksidenteve të makinave. Për këtë tregues performanca duhet të llogaritet me këtë formulë = (Vlera e synuar ose Target * 100) / Vlera Aktuale. Per treguesin rrites Performanca = (Vlera Aktuale * 100) / Vlera e Synuar ose Targeti. "	Zbritese	
Vlerat Bazë	Viti Vlera	2018 24%	
Vlera e synuar/ Targeti	Viti dhe vlera Viti dhe vlera Viti dhe vlera Viti dhe vlera Viti dhe vlera		2020- 2021- 2022- 2023- 2024- The indicator reported by HBS appears to mismeasure indicator 11.1.1. Definition of 'slums' in national standards not the same as per global standards. Further work is required to align the national indicator with the methodology for 11.1.1
Vlera e synuar/Targeti i rishikuar:	Viti dhe vlera		
Vlera aktuale baze:	Viti dhe vlera		2019-
SDG - Titulli i Qellimit të Zhvillimit të Qëndrueshëm sipas OKB-së	Te specifikohet se ciles SDG (objektiv) dhe cilit tregues global i referohet	11	SDG 11
Vlera e Synuar e treguesit te SDG	Viti dhe vlera		

Anketa e Buxhetit të Familjeve është kryer nga INSTAT në nivelin e familjeve dhe ofron një pasqyrë të situatës socio-ekonomike të familjeve shqiptare. Rezultatet e sondazhit janë përdorur për azhurnimin e Indeksit të Çmimit të Konsumit dhe Ilogaritjes së Konsumit Final të familjeve si një agregat i rëndësishëm i PKB-së me metodën e shpenzimeve. Anketa e Buxhetit të Familjeve u krye për herë të parë në 1999-2000 dhe ishte e kufizuar vetëm për zonat urbane, duke vazhduar më vonë në 2006-2007, 2008-2009 dhe që nga 2014, në bazë vjetore. Nga 2006-2007 sondazhi është kryer në të gjithë territorin shqiptar duke përfshirë zonat urbane dhe rurale.

Sondazhi në vitin 2019 kishte një mostër prej 9,360 familjeve, nga të cilat 7,235 familje iu përgjigjën pyetësorit. Ndërsa mostra mund të konsiderohet e përshtatshme për të arritur qëllimin kryesor të sondazhit - hedhja dritë në anën e konsumit të shpenzimeve të familjeve - duket mjaft e pamjaftueshme për të përfaqësuar kushtet e strehimit, dhe veçanërisht kushtet e rasteve të lagjeve të varfëra në të gjithë territorin Shqiperia. Për më tepër, kampioni relativisht modest i përdorur në ABF jo vetëm që është i pamjaftueshëm për të kapur kushtet e lagjeve të varfëra në të gjithë vendin por gjithashtu mbart rrezikun e devijimeve të konsiderueshme në rezultate për shkak të ndryshimeve në zgjedhjen e mostrës nga viti në vit.

Megjithëse publikimi i Anketës së Buxhetit të Familjeve nuk ofron informacion të qartë në lidhje me lagjet e varfëra, pyetjet e përfshira në pyetësorin e tij hedhin dritë dhe çojnë në vlerën e përdorur për treguesin OZHQ 11.1.1. Seksioni i strehimit në sondazh, ndër të tjera, përfshin pyetje në lidhje me:

Lloji i familjes

- Aksesit në furnizimin me ujë të përmirësuar në familje
- Aksesit në kanalizime të përmirësuara në familje
- Statusit ligjor i familjes
- Numri i dhomave
- Disponueshmëria e hapësirës së përshtatshme (për person)

ANKETA E BUXHETIT TË FAMILJES NË SHQIPËRI		ABF / 2
Seksioni 2: TË DHËNA MBI BANESËN		
STATUSI I PËRDORIMIT TË BANESËS		
9. Në cilin vit erdhi familja juaj në këtë banesë për herë të parë?		□ □ □ □
10. Cili është statusi legal i përdorimit të banesës?		
Pronar ose duke u bërë pronar (ka marrë huazorë)	☐	1>>P.13a
Duke u bërë pronar por në pritje të legalizimit	☐	2>>P.13a
Më qera nga një person privat	☐	3
Më qera nga shteti	☐	4
Jeton falas ose e ka në përdorim	☐	5>>P.13a
Tjetër (specifikoni p.sh. bashkëpronar i/j _____)	☐	6>>P.13a

Seksioni 2: TË DHËNA MBI BANESËN

A) BANESA KRYESORE

KARAKTERISTIKAT E BANESËS		
1. Lloji i banesës (për t'u plotësuar nga anketuesi bazuar në vërtetimin e tij/saj):		
Shtëpi për një familje	☐	1
Banesë në një ndërtesë me më shumë se 15 apartamente	☐	2
Banesë në një ndërtesë me më tepër se 15 apartamente	☐	3
Banesë në një ndërtesë jo për banim por të përdorur për banim (shkollë, barakë etj.)	☐	4 >> P.5
Tjetër (Specifikoni _____)	☐	5 >> P.5
2. Në cilin vit është ndërtuar banesa? (nëse nuk e di shkruaj 9997)		
		_____
3. Cila është sipërfaqja e përdorur nga familja juaj?		
	m ²	_____
4. Sa dhoma të banesës përdoren nga familja juaj? (duke përfshirur: kuzhinë, ballkonet, korrorit, banjot)		
	Nr.	_____
SHËRBIMET E BANESËS		
5. A ka kjo banesë:	PO=1	JO=2
Kuzhinë të veçantë	☐	☐
WC brenda banesës	☐	☐
WC jashtë banesës	☐	☐
Dush	☐	☐
Sistem të ujit të pijshëm	☐	☐
Ujë të ngrohtë	☐	☐
Energji elektrike	☐	☐
Sistem kanalizimi të ujrave të zeza	☐	☐
Ngrohje qendrore në banesë ose në ndërtesë	☐	☐
Linjë telefonike	☐	☐
Linjë interneti	☐	☐
Garazh	☐	☐
Depo	☐	☐
Papafingo	☐	☐
Balkon	☐	☐
Platformë të pjerrtë (për persona me aftësi të kufizuara)	☐	☐
Ashensor	☐	☐
Oborr	☐	☐
6. Nëse uji i ngrohtë është i disponueshëm në banesë, çfarë lloj instalimi apo pajisjeje përdorni?		
Boiler elektrik	☐	1
Sistem ngrohjeje individual (gaz, naftë etj.)	☐	2
Sistem ngrohjeje qendror (gaz, naftë etj.)	☐	3
Panеле diellore	☐	4
Tjetër (Specifikoni _____)	☐	5
7. Në çfarë mënyre sigurohet kryesisht ngrohja në këtë banesë?		
Sistem ngrohje qendrore në ndërtesë (gaz, naftë etj.)	☐	1
Sistem ngrohje qendrore në banesë (gaz, naftë etj.)	☐	2
Kondicioner, kalonfer, sobë me dru dhe pajisje të tjera të veçanta për ngrohje	☐	3
Tjetër (Specifikoni _____)	☐	4
8. Cilat janë burimet që përdoren kryesisht për ngrohje në këtë banesë?		
Naftë, gazet ose lëndë të tjera djegëse të lëngshme	☐	1
Gaz	☐	2
Energji elektrike	☐	3
Dru, qymyr dhe materiale të tjera të ngurta	☐	4
Të tjera (specifikoni si panеле diellore, etj. _____)	☐	5

Sipas ekspertëve të INSTAT, mospërmbushja e ndonjë prej kushteve të mësipërme e cilëson shtëpinë e raportuar si 'shtëpi në kushte të mjerueshme', megjithëse termi 'shtëpi në kushte të mjerueshme' nuk është përcaktuar ende në legjislacionin shqiptar dhe ky kualifikim nuk është plotësisht në përputhje me përkufizimin e 'lagjeve të varfra' në nivelin global (siç është vërejtur më sipër, 'shtëpi në kushte të mjerueshme'/lagjet e varfëra përkufizohen si familje ku banorët vuajnë një ose më shumë nga "privime të familjeve" të mëposhtme: 1) Mungesa e aksesit në burimin e përmirësuar të ujit, 2) Mungesa e aksesit në sisemin e përmirësuar higjeno-sanitar, 3) Mungesa e hapsirës së mjaftueshme të banimit, 4) Mungesa e qëndrueshmërisë së strehimit dhe, 5) Mungesa e sigurisë së qëndrimit). Sidoqoftë, ky përkufizim aktualisht është përafrimi më i mirë me treguesin OZHQ 11.1.1 bazuar në të dhënat e disponueshme nga vrojtimit kombëtare.

Sidoqoftë duhet të theksohet se Anketa e Buxhetit të Familjeve është krijuar për të përjashtuar nga pyetjet mbi kushtet e familjes pjesëmarrësit në mostrën që jetojnë në barrake, konvikte ose vendbanime të modifikuara (të tilla si ndërtesa të braktisura industriale etj.), Duke i bërë kështu rezultatet e tij më të largëta nga realiteti i personave që jetojnë në lagje të varfëra ose kushte të ngjashme.

Një burim tjetër i rëndësishëm i të dhënave për kushtet e strehimit në Shqipëri, vjen përmes Regjistrimit(Censusi) të Popullsisë dhe Familjeve, i kryer nga INSTAT çdo dhjetë vjet. Ndërsa struktura e pyetësorit të Censurit është e ngjashme me atë të përdorur në Anketën e Buxhetit të Familjeve, ai ofron disa detaje më shumë mbi kushtet e jetesës në familje, por disa elementë të rëndësishëm të përcaktimit të treguesit OZHQ 11.1.1, ende mungojnë (siguria e qëndrimi / qëndrueshmëria / përbalueshmëria etj.). Disavantazhi kryesor për tu mbështetur te rezultatet e Censurit për qëllime të buxhetimit përmes treguesit OZHQ 11.1.1 është periodiciteti i tij i rrallë (çdo 10 vjet, më i fundit në 2011) ndërsa përparësia kryesore është se ndryshe nga ABF, Censusi siguron një pamje shumë më të saktë të kushteve të strehimit në të gjithë vendin, pasi ai nuk bazohet në një shembull, por në informacionin e mbledhur nga çdo familje në vend.

PYETËSORI I NDËRTESESË

1 Cili është lloji i ndërtesës?

1 Shtëpi e veçuar, e ndarë

2 Shtëpi pjesërisht e veçuar

3 Shtëpi në rend ose tarracore (me të paktën tri banesa të lidhura apo të ngjitura, secila me hyrje të veçantë)

4 Pallat ose bllok apartamentesh

5 Ndërtesë për bashkësi kolektive

6 Ndërtesë e ndërtuar fillimisht jo për qëllime banimi ▶ SHKO TEK PYETËSORI I BANESËS

7 Lloj tjetër ndërtesë për banim

1 Barakë

2 Tendë

3 Furgon (Karavan) ▶ SHKO TEK PYETËSORI I BANESËS

4 Kasolle

5 Tjetër

2 Cili është viti i ndërtimit të ndërtesës?

1 Viti i ndërtimit

2 NUK E DI

3 A ka ashensor ndërtesa?

1 PO

2 JO

PYETËSORI I BANESËS

1 Cili është lloji i banesës?

1 Banesë e zakonshme

2 Lloj tjetër banesë ▶ SHKO TEK 3

2 Cili është statusi i banimit?

1 Banesë e zakonshme e banuar nga një apo më shumë persona me vendbanim të zakonshëm

2 Banesë e zakonshme e banuar vetëm nga persona që nuk përfshihen në Censur (trup diplomatik etj.)

3 Banesë e destinuar për qëllime dytësore apo sezonale

4 Banesë e pabanuar

3 Cili është sistemi kryesor në dispozicion i furnizimit me ujë?

1 Rrjet ujësjellësi brenda banesës

2 Rrjet ujësjellësi jashtë banesës, por brenda ndërtesës

3 Rrjet ujësjellësi jashtë ndërtesës

4 Sistem i llojit tjetër

5 Pa asnjë lloj sistemi

4 Cili është lloji i tualetit në përdorim?

1 WC me ujë të rrjedhshëm brenda banesës

2 WC me ujë të rrjedhshëm jashtë banesës, por brenda ndërtesës

3 WC me ujë të rrjedhshëm jashtë ndërtesës

4 Tjetër lloj tualeti

5 Asnjë lloj tualeti

5 A keni dush ose vaskë në banesën tuaj?

1 PO

2 JO

6 Sa është numri i dhomave për banim në këtë banesë?

Nuk duhen përfshirë verandat, ballkonet, tualetet, korridoret, depot ose dhomat më të vogla se 4m²

Numri i dhomave për banim

7 Sa është gjithsej sipërfaqja e këtyre dhomave?

 m²

8 Cili është lloji kryesor i ngrohjes?

1 Ngrohje qendrore brenda ndërtesës

2 Ngrohje qendrore individuale brenda banesës

3 Stufë

4 Oxhak

5 Ngrohës elektrik

6 Kondicioner

7 Të tjera

8 Nuk ka ngrohje ▶ SHKO TEK LISTA 1

9 Cili është lloji kryesor i energjisë së përdorur për ngrohje?

1 Me dru

2 Me qymyr

3 Me naftë, mazut

4 Me rrymë elektrike

5 Me gaz

6 Me panel diellor

7 Tjetër lloj energjie

Figure 1: Population and Household Census Questionnaire, 2011. Source: INSTAT

5. Matja e Treguesit OZHQ 11.1.1 në nivel global dhe rajonal

Platforma e shpërndarjes së Bazës së të Dhënave Globale të Treguesve OZHQ, e cila siguron akses në të dhënat e përpiluara përmes Sistemit të OKB-së në përgatitje të raportit vjetor të Sekretarit të Përgjithshëm mbi "Progresin drejt Objektivave të Zhvillimit të Qëndrueshëm", ofron të dhëna për Treguesi OZHQ 11.1.1 për 135 vende (përditësuar për herë të fundit më 7 tetor, 2020). Shqipëria aktualisht nuk është përfshirë në listën e vendeve raportuese.

Duhet të theksohet se të dhënat historike për periudhën 2000-2018 siç raportohen për treguesin OZHQ 11.1.1, janë të kufizuara vetëm në matjen e "Përqindjes së popullsisë urbane që jeton në lagje të varfra" (ndryshorja EN_LND_SLUM), e cila raporton vetëm përqindjen e popullsisë urbane që jeton në lagje të varfëra. Siç u përmend më lart, ky informacion është i pamjaftueshëm sipas përcaktimit të treguesit OZHQ 11.1.1 (matja nuk përfshin strehimin joformal dhe përbërësit joadekuat të strehimit të treguesit të OZHQ-së).

Një burim tjetër i njohur që mbledh dhe publikon progresin në arritjen e OZHQ-ve në nivel global është Raporti i Zhvillimit të Qëndrueshëm 2020, i cili përfshin Indeksin dhe Panelet e OZHQ-ve, një përmbledhje vjetore e performancës së vendeve në drejtim të 17 Objektivave të Zhvillimit të Qëndrueshëm, botuar nga Sachs et al . (2020): Objektivat e Zhvillimit të Qëndrueshëm dhe Covid-19. Raporti i Zhvillimit të Qëndrueshëm 2020. Cambridge: Cambridge University Press. Megjithëse ky raport dhe Paneli i tij i OZHQ është i pasur me informacione për arritjen e OZHQ-ve nga të gjitha vendet, Treguesi OZHQ 11.1.1 nuk është përfshirë në listën e tij të treguesve të ndjekur.

Një vlerësim i burimeve lokale të disponueshme në internet për përdorimin e treguesit të OZHQ 11.1.1 në vendet e rajonit zbulon se shumica e vendeve aktualisht nuk po e ndjekin këtë tregues sipas përkufizimit të tij global. Zyra e Statistikave të Malit të Zi (MONSTAT) raporton se treguesi nuk është i disponueshëm dhe është planifikuar për t'u prezantuar në 2019-2024¹. Sidoqoftë, Baza e të Dhënave Globale të OZHQ-ve e Kombeve të Bashkuara raporton se përqindja e popullsisë urbane që jeton në lagje të varfëra, në Mal të Zi ishte 27.1% në 2018. I njëjti burim zbulon se ky tregues për të njëjtin vit ishte 8.3% në Maqedoninë e Veriut, 7.6% në Bosnjë Hercegovinë , 3.6% në Serbi, 8.6% në Turqi, 12.1% në Rumani dhe 3.7% në Slloveni².

Një shembull tjetër i ngjashëm me situatën në Shqipëri është rasti i Maqedonisë së Veriut. Siç është përmendur në paragrafin e mësipërm, Baza e të Dhënave Globale të OZHQ-ve të Kombeve të Bashkuara raporton të dhëna për Treguesin 11.1.1 të OZHQ 11. Sidoqoftë, kur i referohemi raportit të Rishikimi Vullnetar Kombëtar mbi OZHQ-të³ (Maj 2020), aneksi statistikor zbulon se ajo që Maqedonia e Veriut raporton si Tregues OZHQ 11.1.1 në fakt është treguesi kombëtar: "Popullsia që jeton në një banesë me një çati që rrjedh , mure të lagura, dysheme ose themele e korniza të dritareve të kalbura sipas statusit të varfërisë ", i cili përsëri është i lidhur por i ndryshëm nga përkufizimi global i Treguesit OZHQ 11.1.1.

¹ <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1462901117307232>

² <https://unstats.un.org/sdgs/indicators/database/>

³ <https://epi.org.mk/wp-content/uploads/2020/07/North-Macedonia-VNR.pdf>

Asnjë nga vendet në rajon ose diku tjetër nuk duket se e përdorin këtë tregues për qëllime të buxhetimit.

6. Konkluzione dhe rekomandime

Shqipëria aktualisht mbledh informacion në lidhje me treguesin global OZHQ 11.1.1 "Përqindja e popullsisë urbane që jeton në lagje të varfra, vendbanime joformale ose strehim të papërshtatshëm". Ky informacion vjen çdo vit përmes Anketës së Buxhetit të Familjeve dhe siç përshkruhet në këtë raport, rezultatet e tij nuk synojnë të raportojnë progresin në arritjen e Objektivit OZHQ 11.1 dhe metodologjia e studimit nuk bazohet në metodologjinë për Treguesin OZHQ 11.1.1. Për më tepër, rezultati i këtij studimi nuk përputhet plotësisht me përkufizimin e treguesit global OZHQ 11.1.1 dhe shembulli i përdorur për të prodhuar Anketën e Buxhetit të Familjeve mund të jetë një çështje tjetër sfiduese kur rezultatet e studimit përdoren për të vëzhguar progresin në drejtim të treguesit OZHQ 11.1.1. Nga hulumtimi i kryer, vendet e tjera në rajon përballen me çështje të ngjashme në raportimin e progresit në drejtim të OZHQ 11 për shkak të kufizimeve dhe / ose papajtueshmërisë me përkufizimin e Treguesit global OZHQ 11.1.1, si dhe nuk ka asnjë provë që ndonjë vend e përdor progresin në këtë tregues për qëllime buxhetimi.

Rekomandimi 1: *Megjithëse rezultatet e Anketës vjetore të Buxhetit të Familjeve janë të dobishme dhe indirekt hedhin dritë mbi kushtet e strehimit në Shqipëri, për shkak të mospërputhjeve midis metodologjisë së sondazhit dhe indikatorit OZHQ 11.1.1 dhe devijimeve që vijnë nga përzgjedhja dhe përfaqësimi i mostrës, rezultate të tilla duhet të përdoren me kujdes kur merret parasysh progresi i bërë në përmirësimin e lagjeve të varfra ose aspekteve të tjera të kushteve të strehimit, të raportuara nga Treguesi OZHQ 11.1.1. Mospërputhjet në metodologjinë dhe përzgjedhjen e mostrës, si dhe praktikën nga vendet e tjera sugjerojnë që rezultatet mbi kushtet e strehimit që vijnë nga Anketa e Buxhetit të Familjeve në këtë fazë nuk mund të përdoren si një tregues sasior i performancës për qëllime efektive të buxhetimit për strehimin social.*

Shqipërisë i mungon përkufizimi zyrtar i 'lagje e varfër' në legjislacionin e strehimit social ose legjislacionin tjetër sekondar dhe kjo përbën një sfidë tjetër në arritjen e OZHQ 11 pasi koncepti i lagjeve të varfëra është thelbi i përkufizimit të Objektivit OZHQ 11.1 për të gjitha vendet, përfshirë ekonomitë e zhvilluara.

Rekomandimi 2: *Për t'i mundësuar Shqipërisë ndjekjen e progresit në arritjen e Objektivit 11.1 të SDG 11 dhe integrimin e OZHQ-ve në kontekstin kombëtar, rishikimet e ardhshme të Ligjit Nr. 22/2018 "Për Strehimin Social" duhet të integrojnë përkufizimin e lagjeve të varfëra në përputhje me përkufizimet e pranuar globalisht të përshkruara në detaje në këtë raport. Propozohet që 'shtëpi në gjendje të mjerueshme' mund të përdoret si përafrimi më i mirë i termit 'lagje të varfëra' në gjuhën shqipe.*

Regjistrimi i Popullsisë dhe Familjeve (Censusi) është një tjetër burim i mundshëm informacioni në lidhje me Treguesin global të OZHQ 11.1.1. Siç përmendet në këtë raport, metodologjia e mbledhjes së informacionit nga Censusi mbi cilësinë e familjeve është shumë e ngjashme me metodologjinë e përdorur në Anketën e Buxhetit të Familjeve, e cila ofron rezultate vetëm pjesërisht të pajtueshme me kërkesat e Treguesit të OZHQ 11.1.1. Sidoqoftë, përparësia kryesore e Censurit të Popullsisë dhe Familjeve është shkalla e tij e madhe që përfshin të gjitha familjet në vend dhe jo një mostër të ndryshueshme siç përdoret në Anketën e Buxhetit të Familjeve. Nga ana tjetër, disavantazhi i regjistrimit është periodiciteti i tij i rrallë (cc. çdo 10 vjet), regjistrimi i fundit është mbajtur në 2010 dhe tjetri do të jetë në 2022.

Rekomandimi 3: *Ministria e Financave dhe Ekonomisë (dhe grupi i përbashkët i punës i OKB-INSTAT) mund të konsiderojnë të dobishme diskutimin me INSTAT për përafrimin e mëtejshëm të metodologjisë së Censurit të Popullsisë dhe Familjeve, me metodologjinë për Treguesin Global të OZHQ 11.1.1, në mënyrë që të sigurohet që rezultatet e censurit të ofrojnë gjithashtu një bazë solide dhe të dobishme për Treguesin OZHQ 11.1.1. Pavarësisht se censusi i ardhshëm do të bëhet në më shumë se 10 vjet, një bazë me të dhëna të besueshme është jashtëzakonisht e rëndësishme dhe mbështet Ministrinë e Financave dhe Ekonomisë për të planifikuar buxhetet afatgjata, të vendosë objektiva të ndërmjetëm dhe të monitorojë zbatimin gjatë periudhës së ndërmjetme deri në bërjen e regjistrimit të ardhshëm.*

Duke marrë parasysh sa më sipër, më poshtë janë opsionet e disponueshme për përdorimin e Treguesit OZHQ 11.1.1 për të planifikuar dhe buxhetuar në përputhje me rrethanat, si pjesë e procesit të buxhetimit të PBA, për zbatimin e Objektivit 11.1 të OZHQ 11:

- a. Përdorimi i të dhënave mbi cilësinë e strehimit të ofruara nga Anketa e Buxhetit të Familjeve si një tregues për progresin në drejtim të Treguesit OZHQ 11.1.1 për të planifikuar dhe buxhetuar në përputhje me rrethanat, si pjesë e procesit të buxhetimit të PBA, për zbatimin e Objektivit 11.1 të OZHQ 11 (ky opsion mund të përfshijë një përafrim të mëtejshëm të mundshëm të metodologjisë së ABF me metadatat e Treguesit OZHQ 11.1.1, bazuar në diskutimet me INSTAT).
 - I. *Avantazhet:* Të dhëna vjetore të disponueshme, të përafëruara me procesin e përgatitjes së PBA, pa kosto shtesë.
 - II. *Disavantazhet:* Metodologjia jo e përafëruar plotësisht, mostra mund të mos kapë lagje të varfra dhe të vogla, mund të raportojë rezultate të paqëndrueshme / jokonsistente në drejtim të OZHQ 11, jo të përdorura në vazhdimësi nga vendet e tjera, e vështirë, nëmos e pamundur, të përdoret si tregues i performancës për qëllime të buxhetimit, pa praktikatat më të mira nga vendet e tjera.
- b. Përdorimi i të dhënave për cilësinë e strehimit të ofruara nga Censusi i Popullsisë dhe Familjeve për të monitoruar progresin në drejtim të Treguesit OZHQ 11.1.1 dhe për të planifikuar dhe buxhetuar në përputhje me rrethanat, si pjesë e procesit të buxhetimit të PBA, për zbatimin e Objektivit OZHQ 11.1 (ky opsion mund të përfshijë një përafrim të mëtejshëm të mundshëm të metodologjisë së censurit me metadatat e Treguesit OZHQ 11.1.1, bazuar në diskutimet me INSTAT).
 - I. *Avantazhet:* jo mostra të përfshira, por një pamje e plotë e vendit e kapur nga censusi, pa kosto shtesë (përveç përafrimit të mundshëm të mëtejshëm të metodologjisë), lagjet e varfëra të kapura siç duhet.
 - II. *Disavantazhet:* Kyhet çdo 10 vjet (tjetri në 2022, tjetri pas përfundimit të Axfordës 2030), i vështirë / i pamundur për të ndjekur progresin në periudhën e ndërmjetme, jo i harmonizuar me ciklin e përgatitjes së PBA, nuk ka praktikat më të mira nga vendet e tjera.
- c. Përdorimi i të dhënave administrative nga institucionet kombëtare dhe lokale për të përcaktuar të dhënat bazë, objektivat për 2030 dhe ato të ndërmjetëm për Treguesin OZHQ 11.1.1 për të planifikuar dhe buxhetuar në përputhje me rrethanat, si pjesë e procesit të buxhetimit të PBA, për zbatimin e Objektivit 11.1.

- I. *Avantazhet*: jo mostra, por të dhëna reale / të plota për vendet e varfëra, të pavarura nga ABF/proceset e regjistrimit të popullsisë, mund të harmonizohen me ciklin e përgatitjes së PBA.
- II. *Disavantazhet*: e vështirë për tu menaxhuar, kërkon burime shtesë, mbështetje në kontributin / bashkëpunimin në kohë nga ana e bashkive, kërkon kohë
- d. Organizmi/ zhvillimi i një sondazhi të ri për të monitoruar Treguesin OZHQ 11.1.1 dhe përdornimi i të dhënave për të planifikuar dhe buxhetuar në përputhje me rrethanat, si pjesë e procesit të buxhetimit të PBA, për zbatimin e Objektivit/OZHQ 11.1.
 - I. *Përparësitë*: të pavarura nga proceset e ABF/censusit, mund të harmonizohen me ciklin e përgatitjes së PBA-së, të dhëna më realiste dhe të qëndrueshme, mund të përputhen plotësisht me metodologjinë për treguesin global të OZHQ-së 11.1.1
 - II *Disavantazhet*: i kushtueshëm, i vështirë për tu menaxhuar, kërkon kohë.
- e. Kombinimi i ndonjëres nga sa më sipër

Rekomandimi 4: *Bazuar në avantazhet dhe disavantazhet e opsioneve të mësipërme, rekomandohet të merret në konsideratë Opsioni b, për të vendosur një bazë reale për Treguesin OZHQ 11.1.1 përmes Censusit të Popullsisë dhe Familjeve. Objektivat afatgjata (d.m.th. 2025-2030) dhe të ndërmjetme mund të vendosen bazuar në rezultatet fillestare dhe angazhimet e buxhetit të strehimit social në PBA, ndërsa rezultatet mund të kontrollohen përmes regjistrave administrative dhe të vërtetohen në censusin e rradhës*